

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1960

Vyhlásené: 01.04.1960

Časová verzia predpisu účinná od: 01.04.1960

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

25

VYHLÁŠKA

ministerstiev zdravotníctva a pôdohospodárstva

z 23. februára 1960

o ochranných opatreniach v brucelózných stajniach a izolátoch

Ministerstvá zdravotníctva a pôdohospodárstva ustanovujú podľa § 15 zákona č. 4/1952 Zb. o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti a podľa § 24 vládneho nariadenia č. 99/1952 Zb. o organizácii veterinárskej služby a o niektorých veterinárskych opatreniach (veterinársky poriadok):

§ 1

Úvodné ustanovenie

(1) Brucelóza (nákazlivé zmetanie zvierat) je chronické bakteriálne ochorenie, prenosné aj na človeka.

(2) Účelom tejto vyhlášky je zabezpečiť zvýšenú starostlivosť o ochranu zdravia osôb, ktoré prichádzajú do styku so zvieratami chorými na brucelózu alebo podozrivými z nákazy touto nemocou (ďalej len „brucelózne zvieratá“), a to tak v poľnohospodárskych závodoch, kde sa sústreďujú brucelózne zvieratá (v brucelózných izolátoch - ďalej len „izoláty“), ako aj v stajniach s brucelóznymi zvieratami (ďalej len „zamorené stajne“). Ide predovšetkým o ošetrovateľov a dojičov týchto zvierat a pracovníkov veterinárskej služby a ďalej o zamestnancov bitúnkov, mliekárni a kafilérií, pokiaľ prichádzajú do styku s brucelóznymi zvieratami alebo so surovinami pochádzajúcimi od brucelózných zvierat.

Opatrenia v brucelózných izolátoch a v zamorených stajniach

§ 2

Umiestnenie izolátu a zamorenej stajne

Umiestnenie izolátu alebo zamorenej stajne nesmie byť príčinou šírenia nákazy. Preto ich umiestnenie určí veterinársky lekár v dohode s okresným hygienikom a výkonným orgánom miestneho národného výboru tak,

- a) aby neboli umiestnené tesne pri ceste,
- b) aby zamorené stajne a výbehy boli priestorove, stavebne a prevádzkovo oddelené od ostatných stajní, kde sú ustajnené zdravé zvieratá,
- c) aby zariadenie a umiestnenie močovkovej záchytky a hnojiska izolátu alebo zamorenej stajne nedávalo možnosť znečistenia okolia trusom a močovkou.

§ 3**Zariadenie izolátu a zamorenej stajne**

(1) Vchody do izolátu musia byť stále uzavreté. Pri dverách musí byť zvonček.

(2) Každý vchod do priestorov izolátu a každý vchod do zamorenej stajne musí sa označiť tabuľou o veľkosti 20 x 40 cm so zreteľným nápisom „Nákazlivé zmetanie - vstup zakázaný“.

(3) Všetky hospodárske a obytné budovy, aj priestranstvo okolo objektov slúžiacich pre ustajnenie brucelózných zvierat musia sa udržiavať v dobrom hygienickom stave a majú sa zabezpečiť proti hlodavcom a hmyzu.

(4) Pred vchodmi do zamorenej stajne, do miestností pre ošetrojúci personál a do bytu v priestore izolátu musia byť drevené alebo železné rohože ponorené v účinnom dezinfekčnom roztoku chlórového vápna alebo chlóraminu a musia sa umiestniť tak, aby každý, kto vchádza alebo vychádza, musel na ne vkročiť a dezinfikovať obuv.

(5) Podlahy v stajniach majú byť nepriepustné. Ich povrch musí mať spád k odpadovým kanálom ústiacim do močovkových záchytiak.

(6) Všetky izoláty, pokiaľ sú určené na niekoľkoročné používanie, musia sa postupne (do konca roka 1960) vybaviť riadnymi umyvárňami (podľa možnosti s teplými sprchami) a zariadením na umývanie a dezinfekciu obuvi (vaničkami). Ináč musia sa zriadiť aspoň provízorne umyvárne, šatne a záchody.

(7) Každý izolát a každú zamorenú stajňu treba vybaviť lekárničkou pre prvú pomoc. Lekárnička musí obsahovať najmä obväzový materiál (vatu, múľ, obväzy), materiál pre dezinfekciu rán (jódomú tinktúru, tinktúru famosept a pod.), dezinfekčné prostriedky (ajatín, famosept) a nožnice. Za zaobstaranie a dopĺňovanie lekárničky zodpovedá vedúci poľnohospodárskeho závodu. Vedúci poľnohospodárskeho závodu zabezpečí aj vyškolenie jedného pracovníka pre izolát tak, aby mohol poskytovať v prípade potreby prvú pomoc. Toto opatrenie sa odporúča aj pre hospodárstva so zamorenou stajňou.

(8) Hnojisko pre prechodné uchovávanie hnoja v izoláte a v hospodárstve so zamorenou stajňou má sa riadne ohradiť a zakryť, aby sa k nemu zamedzil prístup zvieratám, obzvlášť hydine a hmyzu.

(9) Močovková záchytká má byť nepriepustná. Z nepriepustného materiálu majú byť zhotovené steny, dno aj krytina záchytky.

§ 4**Prevádzka izolátu a zamorenej stajne**

(1) Vstup do izolátu a zamorenej stajne je povolený len osobám v izoláte (v zamorenej stajni) zamestnaným, orgánom veterinárskej a zootecnickej, hygienickej a protiepidemickej služby, prípadne iným povereným orgánom štátnej správy a odborovej inšpekcie.

(2) Na dvoroch izolátu v blízkosti vchodov do stajni je zakázané chovať alebo nechať voľne behať hydinu a iné domáce zvieratá alebo zväzať a mlátiť obilie. V hospodárstvach so zamorenou stajňou je zakázané, aby hydina, psi a mačky voľne behali. Psi musia byť priviazaní pri búde mimo priestranstva pred stajňou.

(3) Hnoj treba zo zamorených stajni každodenne odstraňovať a podľa možnosti aj denne odvázať na osobitne určené poľné hnojisko a riadne ho kompostovať. Na prevážanie hnoja z izolátu musia

sa určiť vozy, ktoré sa používajú len na tento účel. Tieto vozy majú byť podľa možností vyplechované alebo inak dobre utesnené a po použití vyčistené a dezinfikované 2 % roztokom chlórového vápna alebo iným dezinfekčným prostriedkom.

(4) Kanály a stružky na močovku musia sa denne čistiť a dezinfikovať. Močovka z izolátov (zamorených stajní) sa nesmie použiť na hnojenie lúk a záhonov so zeleninou a ovocím.

(5) Výmety a lôžka po zmetaní a pôrodoch sa musia uložiť a prenášať len v pevných uzavretých nepriepustných debnách. Miesto, kde zviera porodilo alebo zmetalo alebo ktoré bolo postriekané plodovou vodou, treba okamžite dezinfikovať roztokom chlórového vápna. Pre pôrody alebo zmetania treba zriadiť oddelený pôrodný box alebo najlepšie stajňu - pôrodnicu. Nariadenie používané na odpratanie výmetov a lôžok sa ukladá do nádoby s dezinfekčným roztokom chlórového vápna alebo chlóraminu.

(6) Dezinfekčný roztok, v ktorom sú ponorené rohože pred vchodmi do stajňových a ostatných miestností uvedených v § 4 ods. 4, musí sa najmenej raz týždenne obnovovať. Pri mrazoch treba rohože denne posýpať chlórovým vápnom.

(7) Umývarne, šatne a záchody musia sa udržiavať v čistote a pravidelne, najmenej raz týždenne dezinfikovať chlórovým vápnom.

(8) V celom priestranstve izolátu musí sa vykonávať sústavná dezinfekcia, dezinfekcia (podľa potreby až 4-krát do roka) a deratizácia. Priechody, pokiaľ nie je v nich priechodová ponorná dezinfekčná vaňa, treba denne posýpať po celej šírke chlórovým vápnom v dostatočnej vrstve. Pri vykonávaní dezinfekcie, systematickom ničení hlodavcov a múch a pri kompostovaní maštalného hnoja treba sa spravovať platnými predpismi.

Opatrenia u osôb ošetrojúcich brucelózne zvieratá

§ 5

Osoby ošetrojúce brucelózne zvieratá

(1) V izolátoch a zamorených stajniach (kravínoch, ovčincoch, ošipárňach) môžu byť zamestnaní len stáli pracovníci. Títo pracovníci nesmú súčasne vstupovať do stajní so zdravými zvieratami a tieto zvieratá obsluhovať.

(2) V izolátoch alebo v stajniach, kde sa vyskytlo nákazlivé zmetanie, nesmú byť zamestnané osoby mladšie ako 18 rokov, tehotné ženy a dojčiacie matky.

(3) Všetci zamestnanci izolátu a osoby zamestnané v hospodárstve so zamorenou stajňou musia sa v krátkom kurze poučiť o príznakoch brucelózy tak u ľudí, ako aj pri zvieratách a oboznámiť sa s ochranou pred ochorením. Musia preukázať znalosť hygienického minima pre zamestnancov izolátu. Za usporiadanie kurzu zodpovedá vedúci závodu a bezpečnostný technik. Zamestnancov poučí veterinárny lekár a okresný hygienik.

(4) Osoby ošetrojúce choré zvieratá sú povinné dvakrát ročne podrobiť sa lekárskemu vyšetreniu a raz ročne sérologickému vyšetreniu na brucelózu podľa metód určených Ministerstvom zdravotníctva.

§ 6

Ochranný odev

(1) Všetky práce pri ošetrovaní a zaobchádzaní s brucelóznymi zvieratmi (čistenie, strihanie, kúpanie, dojenie, vyvážanie hnoja zo stajní a najmä všetky práce súvisiace s pôrodom alebo zmetaním zvierat) sa smú vykonávať len vo zvláštnom ochrannom odevu. Osoby poverené dozorom

smú do zamorenej stajne vstúpiť len v gumovej obuvi a v ochrannom obleku; obuv aj oblek pred odchodom odložia v nečistom priestore.

(2) Ochranný odev sa skladá

- a) z čiapky alebo šatky na hlavu,
- b) z dvojdielného pracovného obleku,
- c) z vysokých gumových číziem,
- d) z gumových rukavíc.

Na pracovisku musia byť k dispozícii zástery z pogumovaného textilu s náprsenkou (dostatočne dlhé a široké, aby presahovali a kryli horný okraj gumových číziem pracovníka).

(3) Všetky súčiastky ochranného odevu majú mať odlišnú farbu od bežne používanej, najlepšie žltú alebo bielu.

(4) Poľnohospodársky závod je povinný poskytnúť ochranný odev všetkým ošetrovateľom brucelózných zvierat (včítane osôb zamestnaných pri dojení). Pri každom izoláte musia byť ďalej najmenej dve súbory ochranného odevu a obuvi pre potrebu vedúceho poľnohospodárskeho závodu, vedúceho živočíšnej výroby, orgánov veterinárskej, zootecnickej a orgánov hygienickej a protiepidemickej služby, prípadne iných poverených orgánov štátnej správy a odborovej inšpekcie.

§ 7

Používanie ochranného odevu

(1) Ochranný odev sa vydáva len pre práce súvisiace s ošetrovaním brucelózných zvierat a iné práce v zamorených stajniach. V ochrannom odevu a obuvi sa nesmie vchádzať do obytných domov alebo spoločných miestností (jedální a pod.). Na ochranný odev je zakázané čokoľvek obliekať.

(2) Ochranný odev sa ukladá v šatni zriadenej pri stajniach izolátu, a to do osobitnej skrine. V šatni musia byť aj ďalšie skrinky pre ukladanie občianskeho odevu.

(3) Ochranný odev musí sa pravidelne dezinfikovať. Pre dezinfekciu sa určuje tento postup a lehoty:

- a) oblek, čiapky a šatky sa aspoň raz týždenne namočia na 1 hodinu do 2 % roztoku sódy. Potom sa 30 minút vyvárajú. Po vyvarení sa bielizeň vyperie a vyžehlí. Rovnaký postup sa odporúča aj pre osobnú spodnú bielizeň;
- b) gumové zástery a gumové rukavice sa denne namočia na polhodinu do 2 % roztoku chloramínu alebo chlórseptolu a potom sa vysušia a gumové rukavice sa ešte vysypú mastencovým práškom;
- c) obuv sa po práci každodenne starostlivo vyčistí. Potom sa postaví na 1 hodinu do 2 % roztoku chlóramínu alebo chlórseptolu;
- d) dezinfekcia sa vykonáva vo vyhradenom priestore.

§ 8

Ďalšie ochranné opatrenia

(1) V stajniach izolátu a v zamorených stajniach je zakázané spať, jesť a fajčiť.

(2) Po ukončení práce v stajni si musí každý umyť ruky vodou a mydlom, opláchnuť ich v 2 % roztoku chloramínu a ošetriť vhodnou masťou. Poľnohospodársky závod je povinný zaobstaráť na svoj náklad potrebné umývadlá, mydlo (200 g na osobu a mesiac), uteráky a vhodnú masť.

Uteráky sa musia aspoň raz týždenne namočiť na 1 hodinu do 2 % roztoku sódy a potom pol hodiny vyvárať a vyprať.

Opatrenia pri dojení a ošetrovaní mlieka

§ 9

Opatrenia pri dojení

(1) Osoby zamestnané pri dojení si musia pravidelne umývať ruky teplou vodou a mydlom, a to vždy pred dojením aj po dojení. Po skončení dojenja si musia ruky ešte dezinfikovať.

(2) Prvé streky mlieka pri dojení treba odstriechnuť do osobitnej nádoby. Toto mlieko možno použiť po prevarení len na kŕmenie kŕmnych ošípaných.

§ 10

Opatrenia pri ošetrovaní mlieka

(1) Mlieko od kráv v akútnom štádiu ochorenia, t. j. v čase, keď zvieratá prejavujú klinické príznaky brucelózy, nesmie sa používať pre výživu ľudí ani po prevarení.

(2) Mlieko od ostatných nakazených alebo z nákazy podozrivých zvierat sa môže používať ako potravina len po dostatočnej pasterizácii alebo po prevarení.

(3) Kanvy, v ktorých sa mlieko preváža do mliekárni na pasterizáciu, musia sa po naplnení, ešte pred naložením na vozidlo, zvonka na povrchu dezinfikovať 2 % roztokom chloramínu alebo lúhu sodného a zreteľne označiť: „Brucelóza - povinne pasterizovať“ alebo červeným nezmazateľným asi 5 cm širokým pruhom na hrdle. Kanvy na zberných miestach a pri prevážaní musia sa oddeliť od ostatných kanví. Pri zvoze cisternami musí sa mlieko z izolátu (zamorených stajní) zväzať oddelene od ostatného mlieka.

(4) Skrmovanie surového mlieka od brucelózných kráv ostatnými domácimi zvieratami je zakázané.

Záverečné ustanovenia

§ 11

(1) Poriadok pre brucelózne izoláty a stajne, ktorý tvorí prílohu tejto vyhlášky, musí sa vyvesiť na prístupnom mieste v izoláte alebo poľnohospodárskom závode so zamorenou stajňou.

(2) Riaditelia štátnych majetkov, vedúci oddelení a fariem štátnych majetkov a predsedovia JRD najmenej raz mesačne kontrolujú dodržiavanie tejto vyhlášky a výsledok kontroly zaznamenávajú v osobitnej knihe uloženej v blízkosti pracoviska.

(3) Vyhláška platí aj pre ošetrovanie brucelózných zvierat ustajnených a zabíjaných na bitúnkoch.

§ 12

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. aprílom 1960.

Minister pôdohospodárstva: Štrougal v. r.

Minister zdravotníctva:

Plojhar v. r.

PORIADOK

pre brucelózne izoláty a stajne

(Príloha vyhlášky ministerstiev zdravotníctva a pôdohospodárstva č. 25/1960 Zb. o ochranných opatreniach v brucelózných stajniach a izolátoch.)

1. Brucelóza (nákazlivé zmetanie zvierat) je chronické bakteriálne ochorenie, prenosné aj na človeka.
2. Vchody do izolátu musia byť stále zatvorené. Pri dverách musí byť zvonček.
3. Každý vchod do priestorov izolátu a každý vchod do zamorenej stajne musí byť označený tabuľou veľkosti 20 x 40 cm so zreteľným nápisom „Nákazlivé zmetanie - vstup zakázaný“.
4. Vstup do izolátu a do zamorenej stajne je povolený len osobám v izoláte (v zamorenej stajni) zamestnaným, orgánom veterinárskej a zootechnickej a orgánom hygienickej a protiepidemickej služby, prípadne iným povereným orgánom štátnej správy a odborovej inšpekcie.
5. V izolátoch a zamorených stajniach (kravínoch, ovčincoch, ošipárňach) môžu byť zamestnaní len stáli pracovníci. Títo pracovníci nesmú súčasne vstupovať do stajni so zdravými zvieratami a tieto zvieratá obsluhovať.
6. Všetci zamestnanci izolátu a osoby zamestnané v hospodárstve so zamorenou stajňou musia sa v krátkom kurze poučiť o príznakoch brucelózy tak u ľudí, ako aj pri zvieratách a oboznámiť s ochranou pred ochorením.
7. Pracovníci v stajniach (včítane osôb zamestnaných pri dojení) musia mať nakrátko ostrihané nechty. Všetky kožné poranenia musia sa ihneď riadne ošetriť, dezinfikovať a obviazať alebo ináč vhodne kryť.
8. Osoby ošetrojúce choré zvieratá sú povinné dvakrát ročne sa podrobiť lekárskeму vyšetreniu a raz ročne sérologickému vyšetreniu na brucelózu.
9. Všetky práce pri ošetrovaní a zaobchádzaní s brucelóznymi zvieratami (čistenie, strihanie, kúpanie, dojenie, vyvážanie hnoja zo stajne) a najmä všetky práce súvisiace s pôrodom alebo zmetaním zvierat smú sa vykonávať len vo zvláštnom ochrannom odevu. Osoby poverené dozorom smú vstúpiť do zamorenej stajne len v gumovej obuvi v ochrannom obleku; obuv aj oblek pred odchodom odložia v nečistom priestore.
10. Ochranný odev sa ukladá v šatni zriadenej pri stajniach izolátu do osobitnej skrine. V šatni musia byť aj ďalšie skrinky pre odkladanie občianskeho odevu.
11. Ochranný odev musí sa pravidelne dezinfikovať. Pre dezinfekciu sa určujú tento postup a tieto lehoty:
  - a) oblek, čiapky a šatky sa aspoň raz týždenne namočia do 2 % roztoku sódyna na 1 hodinu. Potom sa 30 minút vyvárajú. Po vyvarení sa bielizeň vyperie a vyžehlí. Rovnaký postup sa odporúča aj pre osobnú spodnú bielizeň;
  - b) gumové zástery a gumové rukavice sa denne namočia na polhodinu do 2 % roztoku chloramínu alebo chlórseptolu; potom sa vysušia;
  - c) obuv sa po práci každodenne starostlivo vyčistí. Potom sa postaví na 1 hodinu do 2 % roztoku chloramínu alebo chlórseptolu;
  - d) dezinfekcia sa vykonáva vo vyhradenom priestore.
12. V stajniach izolátu a v zamorených stajniach je zakázané spať, jesť a fajčiť. Pred jedlom mimo stajne treba si vždy očistiť a dezinfikovať ruky. Po skončení práce v stajni si musí každý umyť ruky vodou a mydlom a opláchnuť ich v 2 % roztoku chloramínu. V zime musí byť voda ohriata. Po umytí a dezinfekcii rúk treba pokožku ošetriť vhodnou masťou (lanolínom alebo

nesolenou bravčovou masťou). Poľnohospodársky závod je povinný na svoj náklad zaobstarať potrebné umývadlá, mydlo (200 g na osobu a mesiac), uteráky a vhodnú masť. (Uteráky sa musia aspoň raz týždenne namočiť na 1 hodinu do 2 % roztoku sódy, potom pol hodiny vyvárať a vyprať.

13. Osoby zamestnané pri dojení si musia pravidelne umývať ruky teplou vodou a mydlom, a to vždy pred dojením a po dojení. Po skončení dojenia si musia ruky ešte dezinfikovať.
14. Prvé streky mlieka pri dojení treba odstriechnuť do osobitnej nádoby. Toto mlieko možno po prevarení použiť len na kŕmenie kŕmnych ošípaných.
15. Mlieko od kráv v akútnom štádiu choroby, t. j. v čase, keď zvieratá prejavujú klinické príznaky brucelózy, nesmie sa používať pre výživu ľudí ani po prevarení.
16. Mlieko od ostatných nakazených alebo z nákazy podozrivých zvierat sa môže používať ako potravinu len po dostatočnej pasterizácii alebo prevarení.
17. Kanvy, v ktorých sa mlieko preváža do mliekárni na pasterizáciu, musia sa po naplnení, ešte pred naložením na vozidlo zvonku na povrchu dezinfikovať 2 % roztokom chloramínu alebo líhu sodného a dobre znateľne označiť nápisom „Brucelóza - povinne pasterizovať“ alebo červeným nezmazateľným asi 5 cm širokým pruhom na hrdle. Kanvy na zberných miestach a pri preprave musia sa oddeliť od ostatných kanví. Pri zvoze cisternami musí sa mlieko z izolátov (zamorených stajní) zväzať oddelene od ostatného mlieka.
18. Skrmovanie surového mlieka od brucelózných kráv ostatnými domácimi zvieratmi je zakázané.
19. Hnojisko pre prechodné ukladanie hnoja pri izoláte a v hospodárstve so zamorenou stajňou má byť riadne ohradené a zakryté, aby bol k nemu zamedzený prístup zvieratám, zvlášť hydine a hmyzu. Kanály a stružky na močovku musia sa denne čistiť a dezinfikovať.
20. V celom priestore izolátu musí sa vykonávať sústavná dezinfekcia, dezinsekcia (podľa potreby aspoň štyrikrát do roka) a deratizácia. Priechody, pokiaľ nie je v nich priechodná ponorná dezinfekčná vaňa, musia sa denne posýpať v celej šírke chlórovým vápnom v dostatočnej vrstve.

